

U 16/2026 vp

Direktiivi uusiutuvan energian tuotannon ja
energiainfrastruktuurihankkeiden
lupamenettelyiden nopeuttamisesta

Eduskunnan ympäristövaliokunta
6.3.2026

Heidi Lettojärvi

Direktiivin tavoite on kannatettava

- Direktiiviehdotuksen tavoitteena on nopeuttaa uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyitä
 - ET pitää tavoitetta tärkeänä sekä yhtyy VN:n kantaan, jonka mukaan ehdotettuja muutoksia voi pääosin tukea.

EU sujuvoittaa luvitusta useilla säädöksillä toimialakohtaisesti

Voimassaolevat säädökset:

Uusiutuvan energian direktiivi
(RED III)

Energiainfrastruktuuriasetus
(TEN-E asetus)

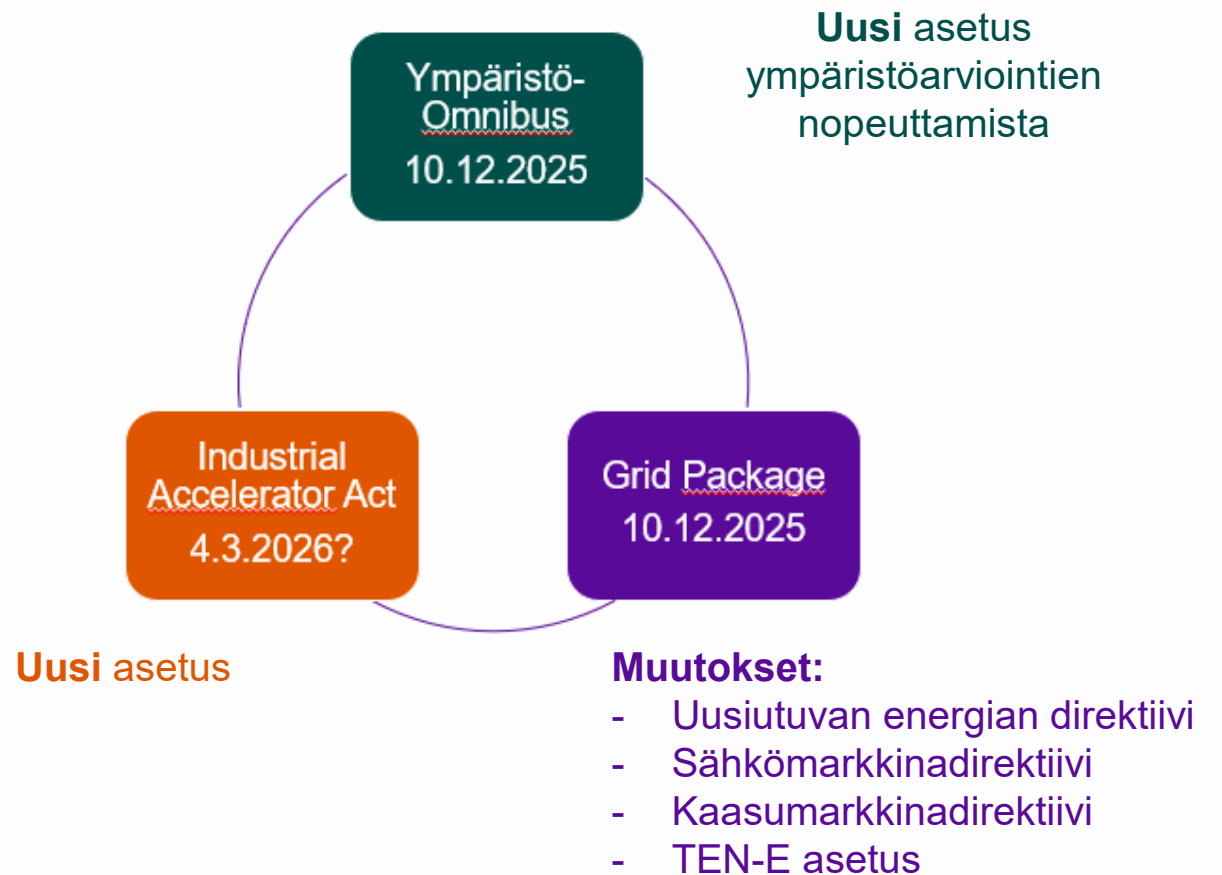
Kriittisiä raaka-aineita koskeva
asetus (CRMA)

Voimaan 23.5.2024

Nettonollateollisuutta koskeva
asetus (NZIA)

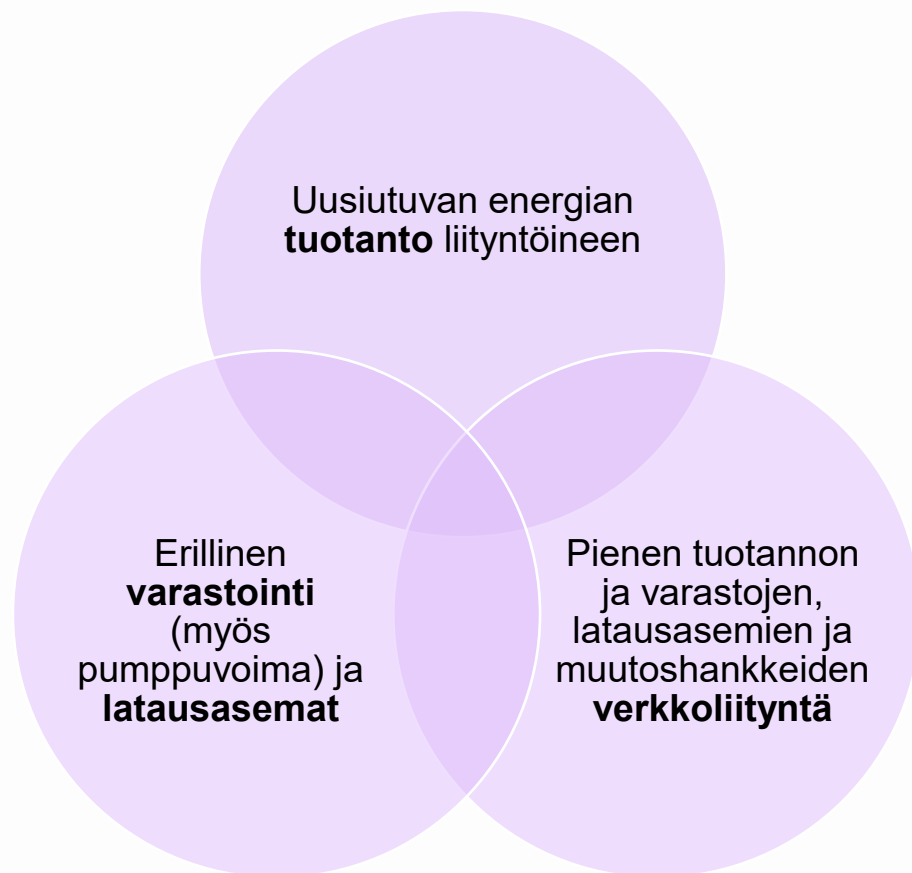
Voimaan 29.6.2024

Valmistelussa olevat säädökset:

Luvituksen sujuvoittaminen verkkopaketissa

Uusiutuvan energian direktiivi

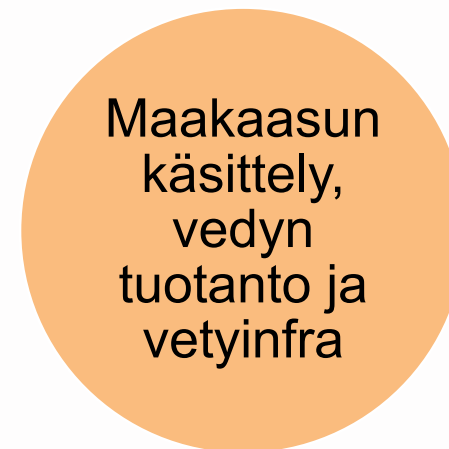

Energiateollisuus

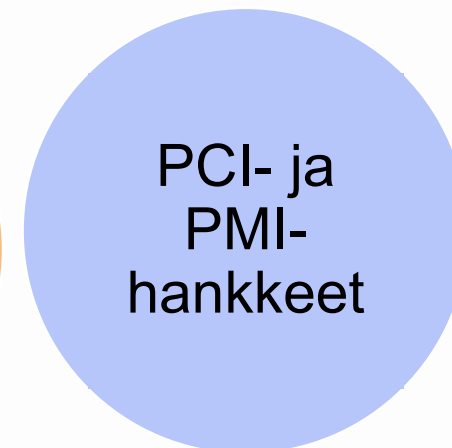
Sähkömarkkina- direktiivi

Kaasumarkkina- direktiivi

TEN-E

Ehdotus uhkaa monimutkaistaa ympäristö- ja lupamenettelyitä koskevaa EU-sääntelyä

- ET katsoo, että luvitusta koskevia **toimialakohtaisia menettelysäännöksiä** on jo tällä hetkellä useissa säädöksissä (ks. edelliset diat). Verkkopaketissa lainsäädäntömuutoksia esitetään toimialakohtaisesti edelleen useisiin eri säädöksiin.
- Olemassa oleva ja ehdotettu sääntely sisältävät samantapaisia elementtejä (mm. määräajat, yhteyspiste, erittäin tärkeän yleisen edun –status, yhteyspiste, digitaalisuus).
- ET pitää EU-lainsäädännön selkeyden kannalta haastavana sitä, että lupamenettelysääntely pirstaloituu toimialakohtaisesti. Kansallisesti lupamenettelyt ja niistä vastaavat viranomaiset sekä sovellettava aineellinen ympäristö-, luonto- ja arviointisääntely ovat yleensä samat hankkeen tyypistä riippumatta. EU:n valitsema lähestymistapa voi aiheuttaa päällekkäisyyksiä, epäjohtonmukaisuuksia sekä epäselvyyttä soveltamisalakysymyksiin.
- ET ymmärtää VN:n yleiset kriittiset kannat ehdotukseen, joiden mukaan:
 - Ehdotetut muutokset ovat osin hyvin yksityiskohtaisia ja kohdistuvat sääntelykokonaisuuteen, jota on viime vuosina jo uudistettu useilla eri lainsäädäntötoimilla
 - Ehdotuksessa lukuisia poikkeussäännöksiä, mikä osaltaan pirstaloi ja monimutkaistaa ympäristö- ja lupamenettelyjä koskevaa EU-sääntelyä
 - Ehdotus johtaa ympäristö- ja lupamenettelyjä koskevan EU-sääntelyn monimutkaistumiseen (yhdessä arviointiasetuksen kanssa)
 - Eri direktiivien välille ei saa syntyä soveltamista heikentäviä ristiriitatilanteita
 - Ehdotuksessa tulisi pyrkiä yhtenäiseen ja johdonmukaiseen sääntelykokonaisuuteen

Muutosehdotukset uusiutuvan energian direktiiviin

Uusiutuvan energian hyötyjen jakaminen

- Direktiiviin ehdotetaan jäsenvaltioille velvollisuutta ottaa käyttöön keinoja, joilla uusiutuvan energian hankkeiden (> 10 MW) **hyötyjä jaetaan suoraan tai epäsuorasti hankkeiden lähialueen asukkaille ja yhteisöille**.
 - ET katsoo, että hyödynjakosäätely lisäisi uusiutuvan energian hankkeiden hallinnollista ja taloudellista taakkaa. Hyödynjakovelvoite asettaisi uusiutuvan energian hankkeet muista yksityisistä hankkeista poikkeavaan asemaan. Ehdotus liittyy hankkeiden hyväksyttävyyden parantamiseen. Katsomme, että hyödynjako toimii hyväksyttävyyttä edistävänä parhaiten toiminnanharjoittajalle vapaaehtoisena ja siten lisäisenä. 10 MW:n raja tarkoittaisi säännöksen soveltamista hankkeisiin, joilla ei ole vaikutuksia tai ne ovat merkityksettömiä ja hankkeisiin, joiden hyväksyttävyys ei ole kiistanalainen.
 - Tällä hetkellä Suomessa hyötyjä jaetaan merkittäväällä tavalla paikallisesti kiinteistöverojen muodossa. Sijaintikuntaan osoitetut verot parantavat hankkeiden hyväksyttävyyttä, mikä on direktiiviehdotuksen tavoitteena.
 - ET yhtyy VN:n kantaan, jonka mukaan ehdotuksen toimeenpanon ei tulisi olla pakollista jäsenvaltioille ja toissijaisesti 10 MW:n rajaa tulisi nostaa. ET kuitenkin esittää kannan muuttamista siten, että säännöksen poistaminen olisi ensisijaista. Toissijaisesti säännöstä tulee muuttaa niin, että kuntiin ohjautuvan kiinteistöveron voidaan katsoa täyttävän velvoitteen.

Riippumaton välittäjä ("fasilitaattori")

- Direktiiviin ehdotetaan jäsenvaltiolle velvollisuutta nimetä **riippumaton välittäjä edistämään vuoropuhelua hankesuunnittelijan ja yleisön välillä** uusiutuvan energian (> 10 MW) hankkeissa.
 - ET painottaa, että hankkeisiin liittyvää vuorovaikutusta hoidetaan jo nyt arviointi-, kaavoitus- ja lupamenettelyjen yhteydessä. Ehdotetun menettelyn suhde olemassa oleviin menettelyihin on epäselvä. Katsomme, että jäsenvaltion osoittaman riippumattoman kolmannen osapuolen fasilitointi voi luoda menettelyllistä monimutkaisuutta sekä epäselvyyttä fasilitoinnin oikeusvaikutuksista. Sääntely lisäisi uusiutuvan energian hankkeiden hallinnollista ja taloudellista taakkaa. Toimijoiden ja sidosryhmien välistä vuorovaikutusta voidaan parhaiten edistää vapaaehtoisilla tavoilla.
 - ET yhtyy VN:n kantaan, jonka mukaan ehdotukseen sisältyvän riippumattoman välittäjän nimeämisen ei tulisi olla pakollista jäsenvaltioille. ET kuitenkin esittää kannan muuttamista siten, että säännöksen poistaminen olisi ensisijaista.
 - Lisäksi ET esittää, että kantaan lisättäisiin toissijaisia tavoitteita:
 - Välittäjäprosessin ei tulisi automaattisesti alkaa kehen tahansa relevantin osapuolen pyynnöstä, vaan ainoastaan toiminnanharjoittajan suostumuksella ja viranomaisen hyväksynnällä. Näillä rajauksilla voidaan karsia ilmeisen epäasiallisin perustein tehdyt pyynnot ja suunnata menettely tarveharkintaisesti ja kustannustehokkaasti menettelystä hyötyviin hankkeisiin. Säännös tähtää hankkeiden hyväksyttävyyteen, joka on nimenomaan toiminnanharjoittajan keskeinen intressi. Tämän vuoksi välittäjäprosessille on perusteltua olla toiminnanharjoittajan suostumus.
 - Välittäjäprosessin tehtävässä tulee painottaa intressien yhteensovittamista ja siksi direktiiviehdotuksen mukaista tavoitetta löytää ratkaisuja paikallisten yhteisöjen huoliin tulee tasapainottaa.
 - 10 MW:n kynnys velvoitteelle on hyvin matala ja sen vuoksi rajaa tulisi pyrkiä nostamaan.

Verkkoliityntälupa

- Ehdotus sisältää menettelysääntöjä ja aikatauluja tiettyjen hankkeiden ”*verkkoliittymisluvan*” käsittelylle.
 - ET katsoo, että sinällään on myönteistä, että ehdotuksessa kiinnitetään huomiota verkko-operaattorin vastauksen joutuisuuteen. Katsomme, että joustamattomiin vastausvaihtoehtoihin perustuvat menettelytavat ovat liian jäykät kaikkien verkko-operaattorien ja liittyjien tarpeisiin. Aikataulujen eriyttäminen erilaisille projekteille voi myös olla epätarkoituksenmukaista. Suomen näkökulmasta voi olla edullista, jos verkkoonliittymissopimuksia ei katsottaisi säännöksen tarkoittamaksi luviksi.
- VN ei esitä kantaansa ehdotukseen. **ET esittää, että kantaan lisätään varauksellinen suhtautuminen ehdotukseen.**

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltaminen

- Direktiiviin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan **tuulivoimalaitosten kapasiteetin nosto vapautettaisiin** tietyissä tilanteissa uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavien hankkeiden **YVA-menettelyn tarpeen määrittelystä (seulonta), tai YVA-menettelystä**.
 - ET korostaa, että direktiiviin ehdotettu uusi poikkeus koskisi rajatusti vain hankkeita, jotka eivät edellytä lisäpinta-alaa ja jotka toteutetaan nopean kehittämisen alueilla. ET katsoo, että tällaisten hankkeiden vapauttaminen YVA-menettelystä on perustelua. Alkuperäiselle hankkeelle on tehty tarvittavat arvioinnit ja kaavoitus, joten samalle alueelle toteutettavan muutoshankkeen merkittävät ympäristövaikutukset ovat hyvin epätodennäköisiä. Kapasiteetin korottamiseen tähtäävät muutoshankkeet ovat yleisesti ympäristön ja maankäytön näkökulmasta erittäin positiivisia verrattuna uusiin hankkeisiin.
 - VN suhtautuu kielteisesti ehdotuksen mukaiseen poikkeukseen. **VN:n kannasta poiketen ET esittää myönteistä suhtautumista ehdotukseen.**
- Direktiivin ehdotetaan säännöksiä, joiden mukaan **pienet energiavarastot ja latausasemat eivät edellytä ympäristövaikutusten arviointia**.
 - ET katsoo, että nämä hankkeet eivät nykyisinkään pääsääntöisesti edellytä YVA-menettelyä ja hankkeiden vaikutukset ovat ilmeisen pieniä.
 - VN katsoo, että näiden hankkeiden osalta ei voida ennalta varmuudella sulkea pois ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarvetta. **VN:n kannasta poiketen ET esittää myönteistä suhtautumista ehdotuksiin.**

Lintu- ja luontodirektiivien suojelua koskeva poikkeus

- Direktiivistä **poistettaisiin säännös**, jonka mukaan uusiutuvan energian hankkeissa lintu- ja luontodirektiivien suojelemien lajien **häirintää ja tappamista ei pidettäisi tahallisena**, kun tarvittavat lieventämistoimenpiteet on toteutettu.
 - ET katsoo, että poikkeus erittäin ankarista ja ehdottomista tahalliseen tappamisen ja häiritsemisen kielloista on tarpeen ja perusteltu huomioimalla säännökseen liittyvä mitigointivelvoite. Poistettava säännös on ollut kansallisesti voimassa hyvin vähän aikaa (LSL 70 §) ja sen poistamiselle direktiivistä ei ole perusteita.
 - ET yhtyy VN:n näkemykseen, jonka mukaan on tarpeellista selkeyttää luonto- ja lintudirektiivin vaatimusten huomioimista uusiutuvan energian direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa hankkeissa ja tavoitteen mukaiset muutokset olisi parempi tehdä lintu- ja luontodirektiiveihin. **ET kuitenkin katsoo, että nimenomaan voimassaoleva säädös on soveltamisalan näkökulmasta selkeä ja sen säilyttäminen on tarpeen riippumatta mahdollisesta arviointiasetuksen sääntelystä** (vastaavaa säännöstä esitetään EU:ssa käsittelyssä olevaan ympäristöarviointiasetukseen).

Muutosehdotukset sähkömarkkinadirektiivin

Siirto- ja jakeluverkkohankkeiden luvituksen määräaika

- Direktiivin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan toimivaltaisten viranomaisten asiaankuuluvien menettelyiden (*all relevant procedures of the competent authorities*) käsittelyaika ei saa ylittää **kahta vuotta**, poikkeuksellisissa olosuhteissa **kolmea vuotta**.
 - ET kannattaa määräaikojen asettamista.
 - VN kannattaa määräaikojen asettamista, mutta samalla joustoa niiden soveltamiseen sekä pidennyksiä YVA-menettelyä koskeviin määräaikoihin. **ET katsoo, että ehdotetut määräajat eivät ole erityisen tiukkoja ja niihin ei tarvita VN:n kannan mukaisia joustoja.**

Muutoshankkeiden YVA-velvollisuus

- Ehdotuksen mukaan **muutoshankkeet** (*refurbishment, modernisation, or repowering of existing transmission and distribution system infrastructure*) **on mahdollista vapauttaa YVA:sta ja luonto- ja lintudirektiivien mukaisesta arvioinnista** edellyttäen, että toimenpiteet eivät edellytä lisätilan käyttöä ja että ne noudattavat alkuperäiselle laitokselle sovellettuja ympäristönsuojelun lieventämistoimia (ei koske Natura-alueita).
 - ET korostaa, että pitkittäishankkeissa linjauksen valinta on merkittävin vaihe ympäristövaikutusten hallinnassa ja tämä harkinta ei enää ole relevantti olemassaolevan infran muutoshankkeissa.
 - VN suhtautuu kriittisesti ehdotettuun poikkeukseen YVA-direktiivin mukaisesta YVA-velvollisuudesta. **ET esittää kannan muuttamista ehdotukselle myönteiseksi sekä direktiivin sanamuotojen täsmentämistä siten, että säännöksellä olisi tosiallinen merkitys.** Direktiiviehdotuksessa säännös koskisi vain hankkeita, jotka eivät tarvitse lisätilaa. Useimmissa verkkohankkeissa joudutaan leventämään johtokatuja. Vapautuksen tulisi olla laajemmin käytettävissä olemassaolevalle linjaukselle toteutettaville hankkeille.

Yhteyspiste

- Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi perustettava tai nimettävä **yksi tai useampi yhteyspiste** siirto- tai jakelujärjestelmänhaltijoille.
 - ET toteaa, että sähköverkkojen luvitusta hoitavat Suomessa Energiavirasto (hankelupa), LVV (YVA) sekä TEM/Maanmittauslaitos (lunastus).
 - **ET ymmärtää VN:n kannan**, jonka mukaan ohjeistusta antava ja lupamenettelyjä helpottavan yhteyspisteen tulisi ennemmin olla vapaaehtoinen.

ET kannattaa seuraavia direktiivin muutosehdotuksia (sisältyvät uusituvan energian direktiiviin ja sähkömarkkinadirektiiviin)

- digitaalinen kattava portaali tai alusta, jonka kautta pääsy myös relevantteihin ympäristötietoihin
- lievennys vaihtoehtoisen ratkaisujen arviointiin liittyen luonto- ja lintudirektiivien sekä vesipuitedirektiivien poikkeuksiin
- mahdollisuus toteuttaa Natura-alueiden heikennysten korvaamiseksi tarvittavat toimenpiteet samanaikaisesti hankkeen toteutuksen kanssa
- erillisten varastojen (ei vetyvarastot) ja latausasemien luvituksen määräaika 6 kuukautta;
- pumppuvoimalaitoksien luvituksen kahden vuoden määräaika